Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 33. (10708) Львів, неділя 14. лютого 1926. Почтова належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕ.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1 год. пополудн. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 л., Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл., Інших країнах 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Радянський експорт і світові ринки.

Радянська преса переповнена дискусійними статтями про вигляди експорту СРСР. на майбутнє. Дискусія має дуже нервовий характер і стоїть у тісному звязку з недавним розпорядком обєднаного комісаріяту закордонної та внутрішньої торговлі про ударність експортової кампанії. Експортова ударність стоїть знову у звязку з пасивним торговельним білянсом СРСР у цьому році. Імпорт далеко перевисшив експорт. А в додатку для експорту нема належного збуту та відповідних цін. Наслідком того виросла поважна загроза для молодої радянської валюти. Для підтримання тієї останньої завилася й ударна кампанія експорту. Побідила засада експортувати за всяку ціну навіть зі стратою, щоби тільки добути готівку для підтримки валюти.

Донедавна були радянські економісти того погляду, що вороже настроєні до СРСР европейські комерційні кола виконували свого роду економічну бльокаду радянського експорту. Нині вони иншої думки. На основі студій і практики дійшли до висновку, що світові (переважно західньо-европейські) ринки просто не можуть змістити в себе радянського експорту. Останніми часами дійшло навіть до того, що сама пропозиція зернових продуктів СРСР. спричинювала знижку цін і зменшення попиту за такими на світових ринках. Очевидно, що це ставило радянський експорт у безвиглядне положення. До того був він дуже незначний. Він обмежувався виключно до сільсько-господарських продуктів, зерна, що останніми літами, як ось у 1924 р. СРСР. ввозив до себе дуже багато харчових продуктів зпоза кордону. Та поминувши цю аномалію, слід ствердити, що зі зростом сільсько-господарської відбудови ростуть і вимоги не тільки до імпорту, але в ще більшій мірі росте потреба планового та доцільного збуту сільських продуктів.

Перед війною була російська імперія одним з найбільших продуцентів і поставців хліба на світові ринки. Її експорт становив третину всього світового експорту. В часи війни і революції всі ринки збуту для давної Росії пропали. Їх опанували Злучені Держави, Канада, і Аргентина. Навіть такі продукти, що творили давніше російський монополь на европейських ринках, як льняне і конопляне прядиво заступили тепер на тих ринках новозеляндські, манільські та індійські сирівці, перед війною на европейських ринках невідомі. Те саме сталося із такими предметами експорту як ліс, нафта і руда. Радянський Союз мусить тепер наново здобувати всі давні ринки. А це справа не легка та обрахована на цілий ряд літ. Вага проблєми в тому, чи СРСР. зможе взагалі вести успішну боротьбу на світових ринках, та чи його продукти теперішньої якости видержать конкуренцію.

Тут навіть погляди радянських економістів поділені. Одні як Брагин („Правда") і Варга („Экономическая Жизнь") дивляться на справу песімістично і малюють сумні перспективи для тієї боротьби. Инші—як Осинський (праця: „Очерки мирового с. х. рынка"), Ревзін і Дубнєк („Вісти") не тратять надії та впевняють, що СРСР. зможе успішно конкурувати та тим самим вспіє відвоювати давні ринки збуту. Ці останні твердять, що найбільший конкурент СРСР. Злучені Держави Півн. Америки, які останніми часами форсували експорт лінною обмеженя внутрішнього споживання хлібних продуктів, будуть змушені в найближчому майбутньому свій експорт обмежити.

Для успішної конкуренції вже тепер радять вони експортувати планово такі продукти, що їх із за моря до Европи доставляти важче. Отже СРСР. повинен тепер експортувати перш за все м'ясо, птицю, яйця, товщі та инші подібні продукти сільського господарства. Зі зернових продуктів у відповідному часі можна рахувати на вдачний експорт пшениці та кукурудзи з тим застереженням, що слід підняти високо їхню якість з конкуренційних оглядів.

Справа експорту має незвичайно велике значіння і для України, що перед війною давала 30 відсотків усього вивозу давньої російської імперії. Відповідний зріст і піднесення якости сільсько-господарської продукції на Україні залежатиме в найбільшій мірі від того, чи продукти селянського господарства найдуть не тільки відповідний збут, але й відповідну ціну. Бо щойно тоді, коли це станеться, можна буде переконати селянина про доцільність раціональної та культурної господарки. Недостача ринків збуту та невідповідні ціни не тільки не дадуть нашому селянинові охоти до інтенсифікації свого господарства та до піднятя рільної культури, але й позбавлять його змоги для того і спричинять зменшення посівної площі.

З цього здають собі докладно справу радянські економісти і тому так дуже нервово над нею дискутують. Приглянувшися радянському експортові за останніх три роки, що в порівнанні з передвоєнним виносив у 1922—23 році заледви 11·6 відс., у 1923—24 р. 22·3 відс., а в 1924—25 р. дійшов до 27·9 відсотків передвоєнного, прийдемо до висновку, що його перспективи на майбутнє дуже слабкі. Остання експортова т. зв. ударна кампанія навіть за ціну страти напевно не доведе до бажаної мети. Вона зможе хіба ослабити господарські ресурси СРСР, та закінчитися черговою невдачею великого стилю. Ударний експорт навіть за ціну страти — це гра „va banque", гра не тільки в одному випадку небезпечна, але гра з важкими наслідками на довший період часу. Якщо вона навіть зможе хвилево зрівноважити торговельний білянс, то не зможе йому ніяк забезпечити тієї рівноваги на майбутнє. Отже скріплена боротьба за опанування світових ринків починається для СРСР. під сумними авспіціями.

В. М.

Німецько-італійський діяльоґ.

Відповідь Штреземана Муссолініому.

На палку, напасливу і темпераментну промову голови італійського уряду, одночасно міністра закордонних справ, воєнних, морських та воздушних сил, Муссолініого, відповідав німецький міністр закордонних справ Штреземан, систематично, спокійно і аж надто подрібно. Весь зміст цієї промови простий: воєнне красномовство Мусолініого не личить представникові уряду, дипльоматові та членові Ліґи Націй і воно не тільки не може причинитись до вияснення догорнених ними конфліктів, але може їх ще погіршити.

Німеччина погодилась з суверенністю Італії у відношенні до окупованих німецьких провінцій, одначе національним меншостям забезпечили мирові договори права. Тимчасом Мусоліні признавши ці договори явно проголошує політику італіянізації. Німецький центральний і баварський уряд ніколи не приймали слідів вісток про насильства в Тиролі і не є відповідальні за деякі органи преси, що розписуються про них. Це саме торкається бойкоту туристів, до якого уряд не приложив руки. Агітація невідповідальних чинників у краю не має нічого спільного зі зобовязаннями уряду і його торговельними договорами. Німецький уряд не має такого впливу на пресу, як італійський, бо лишає їй свободу; фашистівська преса висловлює пануючі настрої, німецька ні.

Натяки Мусолініого на війну торговельну та погрози щодо території треба вважати повною суперечністю з духом мира. Торговельні договори не є дарунками одної нації другій, а спільним інтересом. Осмішення німецької культури нарушує старі культурні взаємини двох народів і працю таких ґеніїв як Ґете або Вінкельман. Коли німецькі туристи стримаються від подорожі до Італії, то буде це не вина німецького уряду, а наслідки промови Мусолініого, який кепкував собі з одягу Німців. Так само треба опрокинути образливі слова про поета Вальтера фон дер Фогельвайде, який без огляду на свою величину, є символом німецького духа. Штреземан кінчить свою промову цитатою власних слів Мусолініого, який колись на тему німецько-італійських непорозумінь сказав таке: „Італійсько-німецька ворожнеча в історії мала завсіди свою причину в непорозуміннях, взаємнім недовірї і тимчасових настроях".

Всі ці три елементи спонукали Мусолініого до останньої промови. Напасти та погрози в ній не причиняться до полагодження наболілих справ і супроти них Німеччина мусить з усією рішучістю протестувати. Італія є надто великою державою, щоби мусіла вживати для оборони своїх прав насильства і безоглядної політики супроти національних меншостей. Правдивим мистецтвом відповідального промовця є вміти заховати міру. Такою була остання відповідь Штреземана.

Але Мусоліні як промовець є мало відповідальний і замісць стримати своє красномовство, вдруге розсипався новою промовою, в якій збивав усі німецькі аргументи. Текст цієї промови ще пресі невідомий. Якщо вона буде така як перша, европейські дипльомати будуть приневолені додавати до неї свої влагоджуючі, вибачаючі коментарі.

З польських справ.

Партія людова Пяста рішила протестувати проти висилки на світову господарську конференцію бувш. міністра Вл. Ґрабського, як делєгата, мотивуючи це тим, що представник господарської політики, яка скінчилась банкротством, не повинен репрезентувати держави на зовні.

Нова залізнича тарифа ввійшла в силу з дн. 10-го ц. м. Вона торкається перевозу товарів і вводить знижки. Оплати за вугілля, цемент та дерево є незмінені.

По широкому світі.

Німеччина проєктує закон про обниження податків. Загальна сума знижки буде 570 міліонів.

За місце в Раді Ліґи Націй продовжується гостра виміна думок в англійській пресі та німецькій. Не є виключене, що справу признання постійних місць у Раді Л. Націй відкладуть до осени, з огляду на те, що на ці місця є надто багато кандидатів: Німеччина, Еспанія, Польща, Бразилія, а на дальшім плані Злучені Держави та СРСР.

Литовський сойм зібрався на останню сесію перед виборами. З огляду на те, що дотеперішній голова сойму зрікся свого становища, вибрали нового. Голосування дало нужденну перевагу опозиції, головою вибрано д-ра Стаугайтіса.

У Гон-Конґ юрба жовнірів та студентів напала на американську місію, вдерлася до шпиталя і підпалила християнську церкву.

Путилівські фабрики муніції в Ленінграді згоріли частинно.

Цинізм.

Ст. Ґрабський і як автор новітніх казок з тисяч і одної ночі.

В тому часі, коли проф. Ст. Ґрабський був тільки редактором „Слова Польського" й ідеольогом західної ендеції, говорив і проповідував цинічну правду

Його остання відповідь на безчисленні інтерпеляції українських по-

— На ствердження громадянства треба вам року. Міністерство внутрішніх справ у Варшаві видало до всіх „воєводств“ воєвідств обіжник, в якому поручає перевести в найкоротшому часі ствердження громадянства й видачі особистих виказок. Акція в цьому напрямі повинна скінчитися в більших містах до одного року, в менших до 6 місяців. З уваги на велике число чужинців поручається строгу контролю документів.

— Ще одна польська медаля. Військова комісія сейму приняла в другому і третьому читанні законопроєкт про витте нової польської медалі — цим разом для всіх участників воєн Польщі за незалежність. Право до цеї медалі матимуть усі ті, що були щонайменше три місяці в полі.

— За напади на Жидів, які робило троє замаскованих парубків з села Боброїдок пов. Жовква, ще на весну 1924 року, на шляху між Мостами великими і Крехівом в тих. чорнім лісі, засуджено на днях у Львові Іська Киту на 10 літ, Мих. Занька на 6 літ, Ол. Гуменчука на 4 роки.

— Модерний „промисловець“. Є ним Осія Вольф Гассенбайн, що від пізних доповнився цілої низки злочинів. Гольдя допустився цілої низки злочинів. Був музиком, а подавав за студента. Був музиком, а подався за студента університету. З війська здезертував два університету. З війська здезертував двічі і жив з того, що під покришкою женихання видобував від жінок гроші. Так ...ичку вимагав від Роз у Бібрці й забрав у неї 100 долярів. Також поступав з Регіною Вайнтравб у Львові, забравши з неї 250 ...д, і з Нетті Кертер у Городку, яку також ограбив. На днях його арештували і відставили до поліційно-слідчої експозитури у Львові.

— Зїзд рабінів у Варшаві зачався ...ими днями. Присутні на ньому 352 рабини з цілої Польщі, а крім цього численні гості з Варшави. Зїзд викликав велике зацікавлення.

— Конґрес жидівських студентів з цілої України відбудеться 19. лютого с. р. в Харкові. Жид. Тел. Аг. повідомляє, що в одному тільки Харкові студіює понад 4.000 студентів-Жидів.

— Нова шпіонська афера на Україні. З інтерву, яке мав кореспондент харківських „Вістей“ з головою ДПУ. на Україні Балицьким, виходить, що на Україні віднято зовсім випадково добре законспіровану шпіонську організацію, тим разом грузинську. Нитки тієї організації тягнулися з Грузії через Київ, Львів і Варшаву до осередку грузинської еміграції в Парижі. На польсько-радянському кордоні зловила радянська прикордонна варта двох людей, що намагалися перейти границю. По докладній ревізії виявилося, що були це Грузин Капітон Анджапарідзе (псевд. „Філіп“) і Поляк Положний (псевд. „Костя“). Перший працював з доручення грузинського центру в Парижі, другий з доручення польського генерального штабу у Варшаві. Везли вони зі собою багато компромітуючого матеріялу. На слідстві виявили, що паризький грузинський центр був звязаний з польським штабом і що мав при ньому своїх довірених людей Грузинів. Ці останні займають навіть високі становища в польській армії. На спілку з Поляками висилали Грузини своїх людей до СРСР. Шлях він через Київ, де була грузинська громада, що переправляла висланників далі до Грузії. У звязку з тою аферою арештовано багато Грузинів у Київі, Харкові, Саратові й — очевидно — в Грузії. Скоро має відбутися великий процес. Грузинські висланники, що їздили звичайно в товаристві польських агентів через Україну до Грузії, працювали з доручення Ноя Жорданії, Церетелі, Гегечкорі Рамішвілі й инших визначних меншовицьких діячів.

— Пенсія для дітей Вечоркевича й Баґінського. Рада народніх комісарів СРСР. постановила виплачувати дітям убитих Вечоркевича і Баґінського щомісячні пенсії аж до їх повнолітности. Платні будуть виплачувати на руки матерей за час від 1. січня 1926 р. Для двох дітей Баґінського призначено 200 карбованців місячно, а для сина Вечоркевича 150 карб. місячно.

— Торговельні взаємини СРСР. з Австрією. Пишуть нам з Відня: Тутешня радянська торговельна місія закупила величезний будинок при Зайтенґассе в І. окрузі Відня. Крім цього вложила в „Niederösterreichische Eskomptegesellschaft“ (банк приятеля пок. Василька, Бозля, що прийшов сюди з вибухом війни з Буковини Бідним Жидком, а тепер є великим міліярдером!) 300.000 фунтів штерлінгів, як ґарантійний капітал для ріжних торговельних транзакцій. Ці факти вказують на скріплення торговельних взаємин між СРСР і Австрією.

— Добрий інтерес зробила Італія в так. святім році, яким був 1925 рік. Урядово обчисляють, що в м. р. відвідало Рим понад 600.000 паломників, між яких папа роздав ок. 800.000 медалійонів, вибитих на памятку „святого року“. До прочан виголосив папа 1080 промов і проповідей. Вартість дарів, зложених Ватиканові, обчисляють на 40 міліонів золотих. Розуміється, населення Італії заробило від прочан без порівнання більше.

— Корупційна афера в соц. віденського „Abend“-у є — як ми вже писали — сенсацією дня, що найбільше займає віденської преси, яка присвячує цілі стовпці цій справі. Виявляється, що редактори цього поширеного бульварного органу, пропагуючи ідеї рівности і братерства, були шантажистами і брали гроші, звідки попало: від банків, підприємств, купців і приватних людей. Ведені, розуміється, достатнє життя, мали власні віллі, авта, коні і т. п., а деякі мали майно на десятки міліярдів! Очевидно — шантажувати так довго безкарно можна тільки у віденському центрі, але й тут кінець-кінців посковзнулася їм нога. Тепер вийшли й виходять на яву щораз то нові скандальні історії, що страшенно компромітують цих „революційних соціялістів“ з „Abend“-у. Ціла афера закінчиться мабуть так, що після замкнення чи усунення кількох найбільше скомпромітованих співробітників „Abend“ перейме у свої руки й на свій рахунок офіціяльні круги соц.-демократичної партії.

— Скількість сліпих у світі обчисляють на 300.000 душ. Найбільше сліпих живе в СРСР. і на Балканах. Сліпих Німців, що стратили очі в більшій части на війні, є 37.000.

— Такий колекціонер. Віденська „Ві Штунде“ подає, що у Відні живе найбільший у світі колекціонер — коробок від сірників, спенсіонований залізничник Іван Потерух. „Він збирав свою „спеціяльність“ повних 45 років і за той час зібрав понад 10.000 ріжних коробочок, з яких побудував стальний замок з мурами, гарматами і т. п. Те все він показує за малою оплатою цікавим, особливож дітворі — і має з того немалий дохід. Якась баронова хотіла відкупити від нього збірку й давала йому за неї 25 міліонів а. к. (понад 350 долярів), але Потерух на це не згодився. У згадану збірку входять коробки з сірників майже всіх країв світу.

— З кіна. В кіні „Лев“ почалась вистава нової величезної фільми в 10 діях „Пригоди Джонстона серед людоїдів“, з Гері Люїдом у заголовній ролі. Крім цього комедія в 6 діях: „Малий нащадок великого предка“. Ціни місць знижені. Вся програма дуже весела.

Концерт

Львівського „Бояна“ (колядки і щедрівки) відбудеться в неділю, 14. лютого 1925 р. в церкві Преображення у Львові. Вступ вільний. — Початок в 12. год. в полудне. Дохід з добровільних датків на „Рідну Школу“. Прохається про громадну участь.

Всячина.

Лавреатка фільмової літератури. В Ню Йорку першу нагороду 200 долярів на конкурсі за найкращу фільмову песу одержала десятилітня Една Мері Седжвік. Мала автопка виступає одночасно як танцюристка в якімсь театрику в Ню Йорку. Або ця дитина є геніяльна або жюрі конкурсу дало себе пошити в дурні або до фільмового твору не треба справді мати більше таланту, як може мати девятьлітня дитина.

Північна виправа Амундсена. Радянський уряд поцікавився новою виправою Амундсена і хоче дати їй велику підмогу. А саме: в Ленінграді вибудують велику галю для літаків, а державні воєнні кораблі супроводитимуть експедицію якнайдальше на північ. Також торговельна фльота дасть поміч Амундсенові. Російське географічне Т-во запрохало Амундсена до Москви, на відчит. Провідник Амундсенівського літака полковник Нобіле саме вернувся з Ленінграду до Риму, де заявив, що шлях його лету йтиме імовірно через Рим, Париж та Ленінград.

Скільки їхало літаком? У минулім році 170.000 осіб їхало в Европі літаком і зробило 12 міліонів миль. Є це вдвоє стільки, що рік раніше, бо в 1924 р. було пасажирів тільки 84.467. Як не як, а на число пасажирів у залізницях — це ще небагато.

Подружній процес. Минулого тижня закінчився у Парижі один процес, що тривав 8 літ, в якому виступала подружна пара: американський міліярдер Франк Гульд і його жінка відома балерина Едіт Келлі. Коли жінка розвелась з чоловіком, стала танцюристкою і до свого акторського прізвища додала для реклями прізвище міліярдера Гульда. Її муж подав її за це в суд і процес виграв. Тоді пані Келлі позвала чоловіка, домагаючись поділення майна, заявляючи, що при шлюбі це майно було їх спільною власністю. Крім цього доказувала, що не маючи права носити прізвища мужа зазнала великої матеріяльної втрати. Програла і цей процес, а тоді апелювала за обі ці справи до найвищого трибуналу, все це тягнулось 8 літ, аж безпосередньо перед останнім рішенням узяла свої обі скарги назад. „Багато шуму змісце“ — але це причинилось до реклями балерини.

Студентські справи.

Українські студенти на чужині.

Дня 29. січня 1926 р. святкувала Спілка Студентів Українців у Німеччині пятиліття роковини свойого існування торжественними сходинами разом з чужинецьким студентством в Берліні. Сходини відбувалися у власній домівці Спілки. Голова Спілки, канд. хемії Румянців, відкрив сходини привітальною промовою, після чого складали чужинні представники чужинецького студентства привітання. І так: від німецького студентства та його чужинецького відділу Цезар, від болгарського студентства Иgivanoff, від макед. студ. лиґи інж. Манчевський, від академ. групи кін. нац. партії д-р Зайченко, від чужинецьких студентів торговельної школи Тодоров, від литовського студ. Массіліунас, від „Старої Чеської“ Клімо..., від естонського студ. Тамм, від турецького студентства, Сідкі, від Німців з України Перенеке. Крім цього прибули ще: уповноважений для еміґрантських справ проф. д-р Берг, представник „Української Громади“ Бурбела та представники Союза Українських Студентських Організацій в Німеччині й Данціґу Федак (по німецьки) та Мілько (по українськи). Урочисті сходини відзначив своєю присутністю великий приятель українського студентства в Німеччині, голова Комітету правної охорони збігців з України, ґенер. консуль Фонфе, якому за його заслуги вручено почесну членську грамоту. Після промови генер. консуля Фонфе присутні відспівали німецький гимн. Голова Спілки подякував присутнім за участь у святі і відспіванням „Ще не вмерла Україна“ закінчено офіційну частину святочних сходин. Неофіційна частина свята протягнулася серед веселої розмови, співів і танців до пізної ночи.

Оповістки.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітневича.

Жовква: Саля „Звізди“.
13.ІІ. „Пан Твардовський“.
14.ІІ. „Вій“.
15.ІІ. „Чорна Пантера і Білий Медвідь“.
16.ІІ. „Барон Кіммель“.
17.ІІ. „Шалапут“.
18.ІІ. „Маруся Богуславка“.
19.ІІ. „Ніч під Івана Купала“.
20.ІІ. „Казка старого млина“.
21.ІІ. „Майська ніч і концерт“.
1210 5—?

В другу річницю смерти бл. п. Ольги Басараб відправиться в суботу дня 13. лютого о год. 5. поп. в Преображенській церкві Панахида, на котру запрошує все громадянство *Українське жіноцтво.*
1244 2—2

Ширші сходини Тов-а Жінок з вищою освітою відбудуться дня 15. лютого 1925 в (понеділок) в салі Заходовий, вул. Руська ч. 3. в год. 18 точно. На ден. порядку реф. д-р. Степанів-Дашкевич Олени: Індіяни пд. Америки. — Гостям раді. — Управа. 1250 1—1

Затвердження статуту „Українського Спортового Союзу“. Члени основателі повідомляють, що І. установчі загальні збори „Українського Спортового Союзу“ відбудуться в неділю, дня 7. березня 1926 р. год. 10. перед пол., в домівці „Сокола-Батька“, Львів, Руська ч. 20. Тимчасова Спортова Рада висилає всім Т-вам один примірник статуту і пояснення щодо вступлення в члени „Українського Спорт. Союзу“ і висилки делєґатів на загальні збори. Якщо котре спортове т-во не одержить статуту й пояснень, хай зажадає їх висилки. — *Тимчасова Спортова Рада*

— По раз третий в неділю, дня 14-го лютого с. р. о год. 7-ій вечером в салі Т-ва Лисенка „Вертеп наших днів“ Галактіона Чіпки і Леля. Зміна деяких ляльок. Білети продає Союзний Базар а в неділю від 11—1 передпол. і від 5-ої пополуд. в театрі. 1235 2—2

Дрібні оголошення.

СПЕЦІЯЛІСТ переплету Євангелій і т. д. Микола Кривецький, Львів, Пекарська 12. 1223 2—10

ГОЛУБИ польські висок летні віни (руді) одеські, кримські та инші від 30 зл. Гановерські і данціґські, ріжнож високолетні від 10 зол. за пару. За посліплатою. Порторія зл. 5. Będzin Kollontaja 23. m. 4. J. Az. 1219 3—3

ПИСАРЯ потребує адвокат д-р Ст. Мариняк в Товстім місті (Tłuste) біля Чорткова. Першенство вийшов на наших. І еп... до 4 тижнів без відповіди. 1175 5—?

ЛЕКЦІЇ французького і англійського в дуже приступних цінах уділяє Лозинин, Копернецького IV. 6. 1251 1—?

20 КОРЦІВ пшениці ріл. і 10 моргів сіножати до продажі в українськім повіті, близько залізниці. Яковольники пише Степан Конюшик в Переворську. 1253 1—2

Оголошення.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг носа, ушей, горла і гортанки

Д-р Зиґмунт Зельцер

мешкає тепер

Львів, вул. Ягайлонська ч. 7

1141 Тел. ч. 27—99. 9—10

Спеціяліст недуг легенів, серця і желудка

Д-р ФЕЛІКС ГАН

Львів, Городоцька 46. Телефон 834, пересвітлення Рентґена. Лічення лямпою 1231 „Sollux“ і кварцевою лямпою. 2—8

Дентистичне заведення

Д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/ІІ.

Пломбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1226 2—5

АДВОКАТ

Д-р РОМАН САВОЙКА

відкрив адвокатську канцелярію

в ДРОГОБИЧИ, Ринок 4.

і веде її спільно з адв. д-ром І. Бажанським. 1211 2—5

ІНЖИНІР ХЕМІЇ

ІВАН КАНЦЯК

був. асистент Політехніки в Празі виконує всілякі праці з обсягу хемії, хемічної технольоґії і товарознавства.

1254 Львів, вул. Зелена 54. І пов. 1-?

Андрій Фалендиш

будівничий

Тернопіль, вул. Тарнавського ч. 4.

(власний дім), будує церкви, приходства та инші будівлі. Спеціяльно виконує склепіння церков залізно-бетонових ріжних конструкцій. Ріжнож виконує всякі пляни і кошториси. 1128 2—5

Для приїзжаючих до Львова поручається

Готель „SAVOY“

вул. Собіського 7.

Ціни низькі. Для сталих гостей опуст. Винаймається теж на довший час на дуже 1232 корисних услових. 2—3

Ч. 1243. У Львові, дня 29. січня 1926

КОНКУРС

на посади учителів і учительок при учит. семинарах УПТ-ва усіх фахів, особливо із кваліфікацією до навчання рухачки, рисунків, ручних робіт і музики, з початком шк. р. 1. 26/27.

Подання внести до Головної Управи УПТ-ва у Львові, Ринок ч. 10. ІІ. п. до кінця марта 1926 р. 1175 3—5

Піддержуйте кооперативний промисл!

ВСІ МАСАРСЬКІ ВИРОБИ

шинки, ріжного рода ковбаси краєвого та заграничного зразків, сальцесони, смалець, вудженини й инше, вироблене у власній модерно урядженій електричній масарській фабриці,

та

ВЕПРОВЕ, ВОЛОВЕ Й ТЕЛЯЧЕ МЯСО

можна вже купувати по конкуренційних цінах в крамниці

„Краєвого Союза для хову й збуту худоби в Березі“

при вул. Краківській ч. 4.

Кооперативам призначається значний опуст при замовленнях. Замовлення з провінції полагоджується негайно й сумлінно. 1245 2—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не вiдповідає.

АҐРУМІНА природний цитриновий екстракт, заступає цілком сочку цитрину, до чаю, лемоніяди, капусти, борщу і т. п.

Дешеве, здорове, смачне, практичне.

1247) Жадайте у всіх складах 1—25 „Народної Торговлі“.

Що ж значить? Це значить, що Українці, працюючи для „спільної держави“, можуть в душі леліяти свої ідеали, можуть потайно носитися зі своїми аспіраціями.

Цю саму думку висловлює автор в іншими словами:

„Чим стіна, що нас ділить ніколи не буде? Пообіцяймо звалити її спільними силами, спільною працею для спільної держави. Може не буде найтривкішим початком для обдурювання Українців власної держави. Чим не краще, коли Українці найдуть в нас поміч і підтримку — тільки в моральному розтяжні, може і далі стоятимуть на розпутті, як досі“.

Українці повинні покинути своє непримиренне становище до сучасної Польщі, а за те польська суспільність буде домагатися участи Українців в правлінні.

„На тому шляху прийдемо до здійснення української угоди від Галича по Харків“ —

кінчить анонімовий автор.

Що це таке „українська угода від Галича по Харків“ — Господь знає. Та не в тому річ. Основна думка цеї статті: поворот польсько-української політики до часів перед козацькими війнами.

Більшої нісенітниці хіба не можна сказати. Мабуть „визначний“ польський публіцист зовсім не завдав собі труду познайомитися з польсько-українськими відносинами перед козацькими війнами. Мабуть ті відносини виросли у нього до розмірів „ідилії“. Колиб навіть так було, то між XVII. і XX. ст. є деякі ріжниці, яких не дасться знехтувати.

М. Ч.

З еміґраційного життя у Відні

Маланчин вечір. — Йордан. — Сходини „Бесіди“. — Вечір української пісні.

Відень, 9. лютого

Старшини українських організацій улаштовано 13 м. м. в салі німецького Стрілецького Дому (8. округ) скромний Маланчин вечір. Зібрало досить численно молодь і жінки старших громадян витали новий рік — як звичайно — безжурною забавою і танцями. Комітет подбав і про деякі новорічні несподіванки, до яких належали між іншими: сольовий вокальний виступ пані М. Гофман і віршована сатирична хроніка еміґраційних подій пера д-ра О. Грицая. Окрім цього кілька студентського хору кількома піснями причинилися чимало до оживлення вечера. На салі були представники литовської та німецької молоді, а про гостину полонених людського полу слід згадати, що рекрутувалися вона у значній части — з чужинок. Взагалі у вечір сам мистецтво вечер є себе часами чимало сплоджити, але тій похвальній простоті скромности не засідали можна прив'язати.

Традиційний обхід Йордану у Відні відбувся 19. м. м. і — як щороку — стягнув чимале число наших громадян. У водосвятті брало участь також місцеве німецьке духовенство.

Т-во „Бесіда“ започаткувало знов цілу низку відчитів і літературних вечерів, які втягнули вже дещо більше заінтересовання. І так дня 16. і 30. м. м. відчитано кілька друкованих вже передше по ріжних журналах новель д-ра О. Грицая, які саме на днях мають появитися окремою збіркою (вид-во „Чайка“). Переведена над одною із тих новель — „Смарагдова-оаза“ — коротка дискусія дала чимало цінного. Запланований на день 23. м. м. „Вечір української казки“ не відбувся в повній програмі задля малого числа літерат, всеж таки п. М. Плевако відчитав дві інтересні, мало відомі казки. Дня 6. ц. м. д-р К. Трильовський читав реферат про вагу дрібної національної роботи, який вислухано з великою увагою.

Заходом Академічного т-ва „Січ“ устроєно в неділю 7. ц. м. в салі Нотаріусгофу (1. округ) „Вечір української пісні“. Вечір цей був раніше великим товариськими сходинами, які вечерний вже тепер ступ. хор „Січі“, під управою п. С. Кочерженка уприємнював українськими піснями. Переведена при тій нагоді грошева збірка дала значну суму в користь тут. української школи.

Ухвалення увільнюючого вироку українських послів.

Дня 9 лютого ц. р. відбулася касаційна розправа перед Найвищим судом у Варшаві українських послів Павла Васильчука, Чучмая і Козицького. Свого часу засуджено їх в окружному карному суді в Рівнім. Апеляційний суд в Люблині зніс цей вирок і увільнив послів від вини і кари. Проти цього вироку вніс касаційне зажалення прокуратор і дня 9 лютого н. р. відбулася розправа в Найвищому суді. Найвищий суд ухилив увільнюючий вирок люблинського суду і наказав перевести повторну розправу в апеляційному суді в Люблині. Обвинувачених послів заступав адвокат Смяровський з Варшави.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Нагле внесення Українського Клюбу.

12. II. на засіданні сойму пос. Хруцький мотивував наглість внесення в справі утворення українського університету у Львові. З сумуванням констатує, що в XX. стол. мусить боронити справи університету. В справі університету є спец. закон ухвалений соймом. Реченець минув, уряд свого обовязку не сповнив і не предложив закона. Уряд хоче вимусити згоду на „руський інститут“ у Кракові. Таке поступування негідне уряду Скшинського, що особисто ангажувався в тій справі в Женеві. ППС. також забули про своє внесення в тій справі. Прийняття наглости внесення є актом чемности сойму супроти Скшинського. Наглість внесення відкинено 134 гол. проти 110. Нац. меншости прийняли це биттям в пульпіти.

Барліцький і Гавзнер в уряді.

Пос. Барліцький одержить теку мін. сусп. робіт і ввійде в склад політ. і екон. секції ради мін. Гавзнера покличуть на держ. підсекретаря в мін. сусп. робіт.

Чехія проти участи Польщі в Раді.

„Ческе Сльово“ орган Бенеша, виступає проти признання в Польщі постійного місця в Раді С. Н.

Анґлія грозить виступленням з С. Н. в разі приняття Польщі до Ради.

Англійський уряд заявив, що гостро виступатиме проти признання Польщі постійного місця в Раді С. Народів. Поручив своєму амбасадорові в Парижі заявити урядові Франції, що коли числиться на дальше оставання Англії в Союзі, то слід дати врозуміти польському урядові, щоби не думав про постійне місце в Раді. Англ. уряд не стерпить, щоби допущенням Польщі до Ради створено бльок (Франція й її союзники) звернений проти Англії й Німеччини. Німеччина мусить бути в С. Н., коли інституція ця має мати успіх і довіря всього світа. Німеччина як середньо-европейська велика держава має і мусить мати право засідати в Раді.

Німеччина відкличе вступ до Союза Народів.

Нім. уряд повідомив секр. Союза Народів, що відкличе просьбу про прийняття до Союза, колиб Польща дістала постійне місце в Раді С. Н. Тоді й льокарнський пакт стратить значіння.

Відповідь Муссоліні Штреземанові.

11. лютого Муссоліні виголосив промову у відповідь Штреземанові. На вступі заявив Муссоліні, що його попередня промова не була заімпровізована, а обдумувана два місяці наслідком протитал. агітації.

Ще раз стверджує, що Італія не стерпить насилування мирових договорів, які забезпечують границі Італії. Штреземан не заперечив, що є протитал. кампанія під кличем торг. і туристичного бойкоту. Штреземан представив цю кампанію, як діяльність малих, невідповідальних гуртків. Чи не знає він, що бойкот пропаґували в Баварії в університетах, у почт. урядах, залізниці, базарах і т. п.? Годі порівнувати взаїмне трактування італ. і югославянської меншости. Італ. уряд ніколи не старався заключувати додатковий договір у справі Бренера; противно відкинув усякі предложення в тій справі. Бо вірить, що найліпше забезпечений Бренер договорами, заключеними італ. народом. Нема денаціоналізації над гор. Адиґою. Штреземан мішає денаціоналізацію з примінюванням італ. законів. Нема в гор. Адиґі насиля і терору, як говорив баварський премієр Гельд, а що потвердив Штрез. Італія дальше вестиме там свою політику, яку назвав римською справедливістю. Приймає до відома обітницю Штреземана, що Німеччина змінить відношення до нац. меншостей. Але досі Німеччина не толерує шкіл польських і данських, на територіях із тими меншостями. Німеччина старається заопікуватися в Союзі Народів усіми Німцями в світі, навіть тими нечисленними над Гор. Адиґою, цебто на території, що навіть до війни не належала до нім. держави. Слід це памятати й призадуматися над тим. Стверджує, що 1) чужоплемінне населення гор. Адиґи не належить до меншостей, котрі обнято спец. договорами, що становлять часть мирових трактатів, 2) Італія не згодиться на ніяку дискусію в тій справі на ніяких Зборах, чи Раді, тому теж ухвала тирольського сойму безцільна, 3) фашистівський уряд противиться усяким таким планам, а вважав би себе виновником злочину, колиб для 100.000 Німців, які прибули на італ. землю, наражувано безпеку і мир 42 міл. Італійців, які є одностайним нац. бльоком в Европі.

Америк. дол. 7·44 — 7·52 канад. дол. 7·32 — 7·34, чеські кор. 0·23·25 — 0·24, леї 0·3·00 — 0·3·50, франки фр. 0·29·50 — 0·29·75, фр. швайц. 1·59·5—1·63, англ. фунти 34·50 — 35·00.

Золото. 20 кор. 29·50 — 29·80, 20 франк. 27·50—27·80; 20 марк. 33·50—33·70; 10 руб. 36·50—36·80.

Срібло. Австр. кор. 0·63·00—0·61·50, 5 австр. кор. 3·15—3·25, фльорени 1·62—1·64, рубл. 2·50 — 2·55, срібні дрібним сріблом 1·50 —1·55.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Критикоманія.

Дуже часто дістаю з провінції листи з усякими нарікання на нашу інтелігенцію по селах і містах. В кожнім листі нарікає якийсь мальконтент, що духовники, судді, адвокати, учителі й інші чини не проявляють відповідної енерґії в народній роботі. Що найменше відбувають ювилеї, празники та ювилеї, на яких тільки дехто виголосить часом реферат про біду, про стигмацію чи про спіртовий монополь.

Ось перед мною лист зі Зборівщини. Нарікається в нім переловсім на людей вільного фаху, які нічого не роблять, не дбають за „Просвіту“ і „Рідну Школу“, в одинокім місцем де живе „скоробіжний дух“ не для їхньої школи.

Позволю собі відповісти всім дописувачам разом в Зборівському звороті.

Кожний чоловік повинен братися за ту роботу, яку розуміє, любить і вважає за потрібну. Не можемо вимагати від громадянина, щоб займався „Просвітою“ коли він знаменито говорить тости на іменинах, або провадив „Рідну Школу“, коли він уладжує комусь ювилей. В світі вже був, є і мусить бути відповідний поділ праці, по лінії здібностей, кваліфікацій і хисту. Не можна комусь накинути наприклад реферат про теорію Айнштайна, коли він ціле життя займався парафіяльними або будувати церкву коли він шив черевики.

Правда, в нас часто трапляється, що швець проваджує політику, духовник виконує інженірські роботи, а я пишу фейлетони, але це все тільки доказує, що кожне прагнуло має винятки.

Загально беручи, кожний з нас сповнює роботу, яку найліпше вміє і до якої найкраще надається.

Тому нема чого дивуватися, коли люди вибирають собі роботу по своїй спеціяльности.

Щодо дописувача зі Зборівщини, то скажу таке:

Ви, пане, нарікаєте на людей вільного фаху, що вони нічого не роблять. Робите непотрібному поміжку в самому заложенні. Раз коли люде вільного фаху, то вільно їм вибирати роботу, яку хотять робити, до якої уважають себе покликаними. Чи мають вони конечно займатися У. П. Т. „Просвітою“, організацією повіту тільки тому, що вам так хочеться?!... Пишете далі, що тільки в таке „інородним“ шанкаю панує скоробіжний дух... Доброзірю, не велика біда! Українізація Рад. України мусить мати вплив і на Галичан та спонукувати їх до інтенсивної праці в цьому напрямі. Зукраїнізування двох чужих шинків не необхідна завдання навіть для найбільш віддаленої закутини. Колиб ці шинки були українські, справа малась би зовсім інакше. Визволювання їх по береги бувоб кари — і палітування — ніяке. Зрештою, пройдіть Ада, як і всі інші, за прикладом Львова. Тут шовіністичний локаль Кучера насильно зукраїнізовано, хоч властик зараз відгромувався в сторону невинних русинів, наявіші скапітулював і навіть розуміє по українськи.

З цього всього ясно виходить: провінціональні мальконтенти не мають рації. Попросту вони хорі на загально поширену хоробу критикоманії і часто не розбирають, що біле, а що чорне.

Як вже пише хто допис, то нехай подає справжні закиди. Наприклад: хтось приготовляв комусь ювилей, а приготовив ще, або: хтось виряжався з тостом на празнику, а говорив як деякі промовці на Шевченківських концертах і т. д. і т. д.

Оттакого давайте сюди, а ми вам вже!...

Галактіон Чіпка.

Вищі технічні інженірські студії в Бельгії від 2—3 літ.

Без вступного іспиту, матура вистарчає, 3-літній курс інженірський: інж. електро-техник, інж. електро-механік, інж. промисл., інж. радіо. 2-літній курс інженірський: інж. кольоніяльний (посада в африканських кольоніях). інж. констр.-авіяції, інж. констр.-автомобілів, моторів і лодок, інж. хемії, інж. металюргії, інж. бетонових будівель. — Для абсольвентів учительських семінарій і приготовляючий рік. Курси і для жінок приступні. Спеціяльний курс француської мови. Курси денні і вечірні. Оплата річна 590 бельг. фр. Вписове 30 бельг. фр. Кореспонденція на всіх мовах. Адресувати: M. Ing. V. Vicenik, Secrétaire General de l' Institut Superieur Technique et Colonial 25 Blvd. de la Constitution Liége Belgique.

1252 1—1

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашнє число „Діла“ сконфісковано за один невеличкий уступ у статті „В світ за очі“ і за одно більше місце нашого фейлетону „Лист з села“. Це вже 19-а чергова конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Ухилення засуду смерти в Варшаві.** На основі вердикту присяжних суддів засудив окружний карний суд у Львові дня 18. IX 1926 р. Герасима Іваничука, селянина зі Спасова, Сокальського повіту за замордування 4 поповенох Поляків, на кару смерти. Проти цього засуду вніс його оборонець адвокат д-р Лев Ганкевич зажалення неважности. Дня 10. лютого 1926 р. відбулася розправа в Найвищому Суді в Варшаві. По майже 5 годинній розправі Найвищий Суд ухилив зачіпдений вирок і відослав справу до повоздної розправи перед судом присяжних у Львові. Предсідник трибуналу був радник Бадовський, вотували: радн. Льоренц і Вироблек. Обвинувачував прокуратор Золинський, боронив адвокат д-р Лев Ганкевич зі Львова.

— **Хлібороби у Варшаві.** Польські часописи повідомляють, що до Варшави приїхала з чолобитнею делеґація „Українського Народнього Союза“,

що то із січня ц. р.

відбула під проводом Даниловича свій „конгрес“ у Станиславові. Делеґація має предложити відповідні меморіяли голові ради міністрів і міністрові внутрішніх прав.

— **Пов...ний хліборобський з'їзд** заповідає кліка Даниловича на день 24. ц. м. в Турці над Стриєм. Видно, що для хліборобства треба викачатися якоюсь „роботою“, а то пособія можуть урватися а то й зовсім відпасти.

— **З документів часу.** Do L. 4268/26 —L. ks. Włodzimierz Semkiw, lat 45, żonaty gr.-kat. proboszcz, zam. w Mikołajowie. Przekr. § 1 ust. językowej z dnia 31. 7. 1924 r. Dz. U. Rz. P. Nro 73 poz. 724, popełnione przez nieużywanie w korespondencji urzędowej ze Starostwem języka polskiego. Ks. Włodzimierza Semkowa zasądzam na podstawie rozp. z 30. 9. 1859 r. Dz. p. p. Nro 198 za przekr. art. 1. ust. z 31. 7. 1924 r. na grzywnę w kwocie 50 zł. — z wolnością rekursu wnieść się mającego przez Starostwo do Województwa w przeciągu dni 3-ech, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia. Lwów, dnia 22. I. 1926. Lwowski w. z. Wyd VIII. . . .

саїв ясно вказує, що мін. Грабський має визначний дар творити новітні казки з тисяч і одної ночі.

В письмі до маршалка сойму мін. Грабський аж до нудоти повторює єзуїтський комунал про покликання і призначення школи. Мовляв, коли школа має служити всьому громадянству без огляду на національність і віроісповідання і якщо має лагодити всякого рода противенства, то мусить затирати суспільні й політичні антагонізми. Переведений тзв. шкільний плебісцит виказав наглядно (niezbicie), що велика частина заінтересованого населення бажає навчання в народній школі в мові державній або утраквістичній. З переведених повірених (?!) доходжень виявилося, що скарги на мниме кривдження непольського населення спираються на дуже неточних (nieść słych) інформаціях.

Щож торкається мнимого погіршення на Волині справи образування вчителів всенародніх шкіл в порівнанні з передвоєнними відносинами, то слід ствердити, що перед війною не було на Волині ані одного такого наукового заведення, яке підготовлялоб учителів до навчання в матірній мові; тепер же уряд приступає (sic!) до творення там двоязичних учительських семинарій. Щож торкається середнього шкільництва, то утраквізації державних польських і „руських" гімназій у Львові, Перемишлі і Тернополі не переведено. Матуральні комісії до переведення іспитів зрілости зорганізовано тільки для абітурієнтів тих середніх шкіл з мовою навчання „руською", білоруською, російською і литовською, які не мають прав державних шкіл. Абітурієнти приватних шкіл, що мають права державних гімназій, здають іспит зрілости в своїх школах.

Далі вже важко піти.

ПУРУС паста конечна [illegible]

На старі теми.

„Змінім політику!"

Львівський „Век Нови" розвів дискусію на тему польсько-українських взаємин. Тема стара як світ, безконечна і — очевидно — в теперішніх умовах мало вдячна. Для самої справи вона й без значіння, тимбільше, що „Век Нови", один з органів тзв. жовтої преси, не репрезентує нікого, не є висловом ніякого більшого організованого гуртка польської суспільности, а зокрема не висловлює поглядів ніякої польської партії. Такий чи инший погляд „Век-у Нов-ого", розуміється, колиб він мав якісь спрецизовані погляди — є тільки його погляди і кінець. До того лякаючись амуніції патентованих „народових" чинників, „Век Нови" навіть не має відваги заняти якесь своє становище і постійно обставляє себе огорожею всяких застережень, — мовляв — він не може згодитися на всі аргументи і т. и., хоч признає справу актуальною. Дуже великою хибою тієї дискусії на тему польсько-українських відносин є й те, що автори статтей виступають під крипто- і псевдонімами, під закритими шеломами, отже безіменно. Це значить, що й вони не мають відваги висловити своїх поглядів явно і славно, боронити їх відкрито та нести за них повну відповідальність. Приходиться вірити на слово редакції „Век-у Нов.", що це люде „визначні" і „поважні".

Зайвим було би зазначувати, що все це обезцінює розведену дискусію і не може ворожити ніяких додатніх наслідків. От побалакають собі замасковані люди на сторінках „гостинного „Век-у Нов." і на тому кінець. А всетаки заініціювання дискусії це — так сказатиб — знак часу. Не є це ще прояв отверезіння, але перший відрух на шляху до нього, ще далеко до всестороннього зрозуміння ваги національної проблеми, але знак, що зі звоїв звіринної ненависти, родиться щось, що вказує на віднискування притомности. А коли зважити, що девять десятих польської суспільности живиться духовою стравою жовтої преси, то й дискусія на сторінках „Век-у Нов." без сумніву має деяке освідомлююче значіння.

Досі появилися у „Век-у Нов." дві статті на тему польсько-українських відносин: „Змінім політику!" і „На спільній платформі". Автором першої криптонімовий Поляк (А. Л.), автором другої анонімовий Українець (Senex*)

Перша стаття була вже в нас вичерпуюче реферована. Переповнена вона суперечностями, хибними поглядами, наївними замітками і неозначеними висновками. Нпр. в одному місці говорить польський „реформатор", що Українці ніколи не мали держави в національному розумінні (не мали такої держави й Поляки, бо поняття „національности" в нинішньому розумінні видвигнула доперва французька революція. Ред.),

„але незвичайно щаслива фізична осілість Українців (в оригіналі „Rusinów"), в дуже догідних умовинах, дає їм право до посідання власної держави".

підкреслює, що Українці не мають будівельно-державного матеріялу, зазначує, що такий матеріял можуть Українці громадити в Польщі (?!) і тому

„повинні погодитися з істнуючим політичним станом як конечністю, з якої поки-що нема виходу".

Досі все ясно. Українці повинні поки-що погодитися з приєднанням західно-української нац. території до Польщі, щоби громадити будівельно-державний матеріял. Але кілька рядків нижче той сам автор пише:

„Ані ріпосполита польська, ані жадна инша з держав, як політичний організм, не дозволить на те, щоби в нутрі того організму міг істнувати инший зі самостійними аспіраціями, бо це було би творенням місця для розбиття державної єдности".

Таких льогічно-фактичних суперечностей є більше в статті „Змінім політику". До яких же висновків доходить автор тієї статті? Він радить вернути до польсько-української політики з часу перед козацькими війнами, до політики, базованої на заслуженому довірі. Нехай ця політика має вигляд, що Українці працюють для Польщі,

„хоч в суті річи буде це праця для спільної держави, отже й для будучности Українців. Та будучність закрита перед нами, але хто найдеться на властивій дорозі і знає, куди змагати, той може дійти до мети".

*) При тій нагоді мусимо висловити глибокий жаль, що автор другої статті заслонився псевдонімом пок. Ол. Саліковського, під яким він писав до „Діла" свої варшавські кореспонденції. — Ред.

Лист з села.

Місто не викликувало в нас зацікавлення. Маючи зовсім відмінний характер, воно було нам чуже й вороже, воно постійно чигало на нас, випертих поза його вали, поза його ворота, поза промінь його поселенчої розтяжности. Місто, осередок ворожого засилля і насилля, чигало на нас політично, утверджуючи при допомові своїх камінних мурів, своїх фортець, своїх гармат, своєї бюрократії панування над широкими просторами нашої землі; воно чигало на нас культурно при допомові своїх монастирів, шкіл, товариського життя, своєї літератури, своїх впливів здобувчо-насильних і мирних, захоплюючи весь інтелектуальний екстракт нашого народу в свої цупкі тенета; воно спершу посередньо, а згодом безпосередньо повело економічний визиск села.

Те, що село одержує з міста доброго, позитивного, додатнього, будуючого — є в суті річи таки витвором села, продуктом тих людей, що міцно звязані з рідним ґрунтом, зайшли з села в місто і далі піддержують з ним звязок.

Тому й не диво, що наш селянин не має довіря до міста; що в ньому бачить він все найгірше: підступ, обман, здирство, галапасність, бо на кожному вуглі його „пасуть" злодійкуваті очі, стежать кожний його рух, бо на кожному кроці селянин стає жертвою міської „помисловости" і захланної ненаситности.

Таким є місто. Таким воно було і таким буде,

якщо в ньому не буде бити одно серце з селом, якщо не буде гармонії між змаганнями села і міста, міста і села, якщо не наступить організація значної частини сільського населення, а з нею й метаморфоза міста.

Щоби це осягнути, мусимо витворити в собі волю до здобуття міста, мусимо опанувати цю потвору, мусимо обрізати ці язики, переносні їдю, мусимо притупити, а то й вирвати його гострі кли. Наш творчий розмах від початку цього століття неминуче йшов на здобуття міста, хоч у нас покутувала й покутує ще досі психольогія села. Війна припинила цей розмах, знищивши наші перші, мало викінчені міські бастіони. І сьогодня перед нами — після гірких досвідів — знову у всій ширині стоїть задача: здобути місто. Бо воно творить закони, бо воно підносить і обнижує всі вартости, бо воно надає тон життю, характер країні, славу і безславність людині, воно є шпихлірем багатства, воно оцінює й переціннює всі цінности, воно заспокоює всі потреби населення від найвищих і найблагородніших до найнижчих і найнікчемніших, воно володіє країною.

Село відкриває широкі горизонти для очей, а місто для творчого духа; село розвиває тіло, а місто інтелект; село сталить мязи, а місто дає їм дисципліну. Тільки однородне, одноваціональне єднання села з містом творить ту гармонію, що називається повнотою національного життя.

Наше серце, наші спочування бють в один такт з селом. І важко нам увільнитися від односторонної психольогії села; ще важче найти синтезу між селом і містом. Мало що спонукує нас до того. Вся наша література, яка творить або спомагає творення світогляду, яка дає наглядні зразки життєвої боротьби, життєвих конфліктів, яка перед наші очі ставить типи, яка змальовує відносини, яка віддзеркалює життя, є — за малими виїмками — літературою села. Селянин-хлібороб, селянин-пролетар, селянин-робітник, сільський інтелігент (учитель, священик, лікар), сільська лявка (Жид), сільська дівчина, сільський парубок, сільський писар, сільський хитрун — ось типи, ось персонажі нашого красного письменства. Предметом нашої народньої словесности, лірики, повісти, драми — є сільський світ. Починаючи Квітчиною „Марусею" і кінчаючи творами найновіших письменників, майже єдиним, монопольним фоном української літератури є село. Нечисленні белетристичні твори, що змальовують місто, є якісь „несвої". Вони (як у Винниченка) представляють типи хворі, викривлені, розпущені. Позитивні персонажі все рвуться до села, все тужать до нього. Те, що місто має додатнього, не найшло вислову у нашій літературі. Наші письменники, сини сел, не могли поладнати з містом. Навіть найновіші „радянські" письменники, які — так сказатиб — ex officio — повинні цікавитися містом, його творчістю, його культурою, а головно його технікою, не можуть підібрати тону безпосередньости. В їх творах славиться асфальти і бетони, трамваї, шини, величається міць заліза, описується натхненно „фабрики і варстати", апотеозується творчу силу людської думки, насталеної містом, його інтелектуальним середовищем, одначе з кожного рядка визирає не безпосередність, не єдність з тим містом, творчим гігантом. Мається враження, що автори сповнюють тільки наложену на них повинність, що вони намагаються засвоїти собі те „чуже", що вони його вирозумовують на своє, одначе не в силі з тим міським поладнати. За те коли вони звертаються до села, то чути в їхній творчости ритм їх сердець. Степ, чорнозем, сільська природа, сільський люд — це органічна частина їхньої душі.

Наша література вперто держиться села і з трудом виходить поза його вигони. А треба, конче треба вийти, треба піти на здобуття міста, якщо маємо переступити щаблі примітиву.

(Продовження буде).